

Mircea Vasilescu

Noua și fragila Europă

Săptămîna trecută, dl Daniel Dăianu (europarlamentar din grupul ALDE) a formulat o întrebare scrisă adresată Comisiei Europene în care solicită mai multă atenție din partea executivului de la Bruxelles față de "economii emergente din UE". În iureșul măsurilor anti-criză și în sarabanda declarațiilor "liniștitoare" din partea guvernelor și băncilor centrale, mi se pare una dintre cele mai lucide luări de poziție.

Dl Dăianu observă, pe bună dreptate, că majoritatea discuțiilor privind sprijinirea băncilor aflate în dificultate "privesc, în esență, țările membre din zona euro și alte vechi state membre", în timp ce noile state membre ale Uniunii sînt ignorate, deși "aceste economii nu beneficiază de avantajul unei rezerve monetare proprii, prezintă deficite importante de cont curent și resimt efectele orientării către investiții sigure". Așa încît europarlamentarul român așteaptă, de la Bruxelles, un răspuns la întrebarea: "Cum intenționează Comisia să abordeze problemele specifice ale acestor economii în contextul crizei financiare internațională și a recesiunii care amenință tot mai mult Europa?". Pînă cînd Comisia va formula răspunsul, faptele confirmă observația dlui Dăianu: se manifestă în continuare preocupare pentru țările din zona euro și pentru vechile state membre. Pînă acum, Comisia Europeană a avizat planurile naționale de salvare prezentate de următoarele țări: Irlanda, Franța, Germania, Suedia, Danemarca, Olanda, Portugalia, Marea Britanie. Își așteaptă aprobarea planurile depuse la Bruxelles de Austria, Italia și Spania. Ungaria, în schimb, a recurs la un împrumut de la Fondul Monetar Internațional, pentru a nu intra în faliment. Seduse multă vreme de creșterea lor economică mai mare decît în "Vechea Europă", noile state membre încă trăiesc cu ideea că vor fi mai puțin afectate de criza economică. Și totuși, Strategic Forecasting (Stratfor), un serviciu privat de informații din SUA, consideră că țările din Estul Europei, inclusiv România, sînt vulnerabile în fața recesiunii: "România se confruntă cu un deficit bugetar crescut (2,5% din PIB), cu un deficit comercial de 14% și cu o datorie publică de 19% din PIB, ceea ce ridică serioase semne de întrebare legate de modalitatea prin care România va reuși să acopere gaura bugetară în timpul unei crize de lichidități". Atacuri speculative asupra leului vor mai fi, avertizează Stratfor. Atacul încercat de cîteva bănci străine și denunțat de guvernatorul BNR a transmis publicului următorul mesaj: pentru că au nevoie de lichidități "acolo", marile bănci europene încearcă să cîștige rapid bani "aici".

Granița între "Vechea" și "Noua Europă", dintre Vest și Est, de care păream să fi uitat, a apărut din nou, de această dată însă nu în legătură cu teme mai mult sau mai puțin abstracte, ci vizînd aspecte economice și financiare foarte concrete. Sauve qui peut pare a fi deviza zilei, în ciuda numeroaselor întâlniri la vîrf care ar trebui să croiască un "plan unic european" pentru a face față recesiunii. "Unic" e impropriu spus: în afară de Banca Centrală Europeană,

care își joacă bine rolul, Uniunea Europeană nu are, în ciuda stufosului său sistem instituțional, capacitatea de a impune un plan statelor membre. Și, chiar dacă se va ajunge la concertarea câtorva reglementări și măsuri, diferențele se vor vedea de la un stat la altul și, mai ales, între Vest și Est: șomajul, inflația, dezechilibrele bugetare vor afecta diferit fiecare țară. Problema este că recesiunea ar avea, în noile democrații din Est — fragile și imprevizibile — consecințe mai grave, inclusiv în politică. Dacă, de pildă, un atac "vestic" asupra leului (sau altei monede naționale) ar reuși, populismul ar găsi o pâine de mâncat, iar curentele eurosceptice s-ar amplifica (deși, în general, cetățenii din țările foste comuniste au susținut aderarea la UE).

La începutul anilor '90, una dintre temele favorite ale celor care se opuneau integrării României în UE era aceasta: "vor să ne transforme în piață de desfacere pentru produsele lor, și atât". Acum simțim fericiți că putem cumpăra produsele "lor" alături de "ale noastre" în supermarketuri "de tip occidental": consumul să trăiască! Dar, în vremuri de criză, diferența între ce e "al lor" și ce e "al nostru" tinde să fie resimțită dramatic și să stârnească emoții puternice. Temele "Europei Unite" au trecut, azi, pe planul al doilea — nimeni nu mai are timp și chef de ele, iar guvernele naționale sînt ocupate cu soluțiile anti-criză. Economic, s-ar putea să aibă succes. Dar la "costuri" trebuie trecută și menținerea (sau adîncirea) opoziției între Vest și Est, între "Vechea" și "Noua" Europă.

Published 2008-11-17
Original in Romanian
Contribution by Dilema veche
First published in Dilema Veche 247 (2008)
(c) Mircea Vasilescu/Dilema Veche
(c) Eurozine